

УДК 351.86:323

ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА ТА ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

А. В. Василич
студентка групи Б-21б,
Факультет будівництва цивільної та екологічної інженерії,
Вінницький національний технічний університет,
e-mail: vasilinichnastya@gmail.com,
м. Вінниця, Вінницька обл., Україна,
тел. +380967993183

A. V. Vasylynch
student of group B-21b,
Department of Building,
Civil and Environmental Engineering,
Vinnytsia National Technical University,
e-mail: vasilinichnastya@gmail.com,
Vinnytsia, Vinnytsia region, Ukraine,
tel. +380967993183

Рівень розвитку освіти є найважливішим внутрішнім показником національної безпеки, оскільки саме освіта забезпечує можливість доступу до знань та участь усіх членів суспільства у створенні духовних цінностей та засвоєння досягнень культури. Аналіз публікацій з даної теми свідчить про всезростаюче усвідомлення того факту, що національна безпека і освіта взаємозалежні одне з одним. Проблеми національної безпеки в її різних аспектах достатньо ґрунтовно розроблені в працях багатьох авторів. У даній статті здійснено спробу розкриття ролі освіти в забезпеченні національної безпеки держави. В статті сказано що, хоча національну безпеку не можна забезпечити лише засобами освітньої політики, але й неможливо гарантувати поза простором освіти. Роль освіти на сучасному етапі розвитку країни визначається задачами перетворення України в демократичне суспільство, у правову державу, державу з ринковою економікою, задачами подолання небезпеки

відставання України від світових тенденцій економічного і суспільного розвитку. У цьому зв'язку освіта повинна увійти до складу основних пріоритетів національної безпеки.

Ключові слова: національної безпека, освіта, державна політика, освіта як зброя, національна свідомість

EDUCATION AS A COMPONENT AND FACTOR OF ENSURING NATIONAL SECURITY OF THE STATE

The level of education development is the most important internal indicator of national security, since it is education that provides access to knowledge and the participation of all members of society in the creation of spiritual values and assimilation of cultural achievements. An analysis of publications on this topic indicates a growing awareness of the fact that national security and education are interdependent. The problems of national security in its various aspects are sufficiently thoroughly developed in the works of many authors. This article attempts to reveal the role of education in ensuring the national security of the state. The article states that, although national security cannot be ensured only by the means of educational policy, it cannot be guaranteed outside the space of education either. The role of education at the current stage of the country's development is determined by the tasks of transforming Ukraine into a democratic society, into a state governed by the rule of law, a state with a market economy, and the tasks of overcoming the danger of Ukraine falling behind world trends in economic and social development. In this connection, education should be part of the main priorities of national security.

Key words: national security, education, state policy, education as a weapon, national consciousness

Сфера національної безпеки України сьогодні зазнає реформування, яке викликано зміною суспільно-економічного устрою держави, а також повільною адаптацією системи національної безпеки до нестандартних умов. У зв'язку із склавшюся ситуацією виникає потреба зосередитись на загрозах та пошуку шляхів зміцнення національної безпеки країни. Освітня сфера може бути ключем до повільного, але розмірного вирішення проблем- підготовка висококваліфікованих фахівців для всіх без винятку галузей. Освіту слід розглядати як зброю у справі зміцнення національної безпеки, бо нарощення військового потенціалу вже не може гарантувати безпеку і в такому сенсі аспекти безпеки освіти є визначальними для всіх інших сфер соціально-економічного життя. Освіченість є визначальним фактором при формуванні інтелектуального потенціалу особистості, стимулом економічного зростання країни, підвищення добробуту населення та престижу країни на світовій арені, що без сумніву позначається на національній безпеці країни. У справі зміцнення національної безпеки країни освіта повинна забезпечити формування у громадян

країни критичного мислення, національної свідомості, зміцнення духовної безпеки, підготовку кадрів з інформаційної безпеки. Національній безпеці завдається шкода, якщо ускладнюється самоідентифікація, самовизначення людини як жителя України, якщо освіта не формує нові способи реагування на процеси, що відбуваються в технологічній інфраструктурі і суспільній свідомості, якщо в структурі освіти є умови, що спотворюють або руйнують свідомість і самосвідомість людини, якщо освіту невірно інкорпоровано, вмонтовано в структуру суспільства і його господарського комплексу. Вплив освіти на безпеку країни визначається тим, якою мірою вона знижує або підвищує рівень інтелектуального і вольового потенціалу населення в порівнянні з іншими країнами, як вона забезпечує освоєння підростаючим поколінням високих технологій, якою мірою орієнтує молодих людей на рішення ключових найгостріших проблем, з якими вони зустрінуться в XXI столітті.

Рівень належного технічного забезпечення навчального процесу не дозволяє створювати програми для підтримки обдарованих студентів та зменшує інтерес молоді до здобуття вищої освіти, особливо її найвищих щаблів – навчання в аспірантурі та докторантурі; – зниження якості освіти; – підвищення рівня корупції в освітній сфері; – висока плата за навчання; – нестабільна ситуація в країні. Все це створює умови для виїзду молоді за кордон на навчання, а часто і на постійне місце проживання. У результаті Україна втрачає працездатне конкурентоздатне населення. Як вітчизнянні, так і іноземні уряди займаються питанням суті та актуальності освітньої безпеки, проте досі ніхто не зміг довести діло до кінця.

Таким чином, наступним кроком для вирішення данної проблеми має стати вироблення державної політики та розробки заходів щодо підвищення якості освіти.

Висновок

В наш час, коли країни захоплюють внаслідок ведення гібридних воєн чи економічними методами, лише свідоме економічно активне конкурентоздатне населення може створити надійний захист для країни, а для його формування необхідною є якісна освіта. Забезпечення національної безпеки України прямо залежить від того, з якою освітньою підготовкою житиме молодь країни в XXI столітті, якими будуть її моральні і політичні ідеали, соціальні цінності, рівень загальної культури і професійної підготовки. Освіта має здатність активно впливати на розвиток матеріального і духовного виробництва; формує основну силу суспільства - працівників виробництва; впливає на процеси зміни соціальної структури; є найважливішим засобом передачі молоді моральних цінностей, вироблених її попередниками; формує політичні погляди людей і прищеплює початкові навички суспільної діяльності, основи політичної і правової культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Освіта в системі національної безпеки URL: <https://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/195>
2. Лукичев Г. Системы финансирования высшего образования в зарубежных странах : учеб. пособие. М. : РУДН, 2008. 194 с.
3. Палехова В. Освіта: суспільне благо або товар? Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія «Економіка». 2010. Т. 133. Вип. 120. С. 25–31.
4. Безпекові виміри освітньої політики: світовий досвід та українські реалії : аналіт. доп. / Іщенко А. Ю., Зубченко С. О., Карпенко М. М., Лозовий В. С., Черненко Т. В. К. : НІСД, 2017. 44 с.
5. Михальченко М. І., Скотна Н. В. Роль освіти в цивілізаційному вихованні молоді. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2010. С. 252-277.
6. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018. URL : <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>
7. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Баранівський В. Ф. Вища освіта у вирішенні проблем духовної безпеки українського суспільства / В. Ф. Баранівський // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. – 2013. – Вип. 41(1). – С. 206 – 221. 2. Живко З. Б. Освіта в системі національної безпеки країни / З. Б. Живко, Л. В. Кухарська // Вчені записки університету "КРОК". Серія : Економіка. – 2019. – Вип. 2. –С. 205 – 211. –Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzuk_2019_2_27 3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України від 14 берез. 2016 р. № 92/2016. – Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/922016-19832
9. Osvitno-kulturnyi prostir Ukrainy: filosofski, istorychni, kulturolohichni abrysy. Monohrafiia ; za zah. red. prof. Panfilova O.Iu. (2012). Kharkiv : Maidan [in Ukrainian].
10. Natsionalna bezpeka: svitohliadni ta teoretyko-metodolohichni zasady : monohrafiia / za zah. red. O.P. Dzobania. (2021). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
11. Trebin, M. P. (2017). Osvita v umovakh hlobalizatsii. Materialy III Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii «Studentska molod v umovakh hlobalizatsii» (m. Dnipro, 21 kvitnia 2017 r.) / vidp. za vypusk profesor V. V. Kryvoshein. Dnipropetrovsk: Vydavnytstvo «Hrani» [in Ukrainian].